

A SZEGEDI ELLENFORRADALOM

számlái

Az Építőipari Vállalat egész évi
jövődalmát elherdálták két hónap
alatt

A Csongrád megyei Építőipari Vállalat ellenforradalmárai maguk írták meg politikai bizonyítványukat. Rövid, de dicstelen működésük ránk maradt egy se reg gyorsírási jegyzőkönyv. Ezek a jegyzőkönyvek tartalmazták az úgynevezett "forradalmi munkástanács" történetét —, illetve történetéből azokat a momentumokat, amelyeket nem szégyelltek jegyzőkönyvbe foglalni.

Ellenforradalmi
következetességgel

Mindenesetre nem voltak valami szemérmesek, leg-
többször nyílt, ellenforradalmi szigorral tárgyaltak a kommunizmus kizárásáról, megmozgásáról, telefonbeszélgetéseik kihallgatásáról és más intézkedésekről. Valamennyi tárgyalásukon végigvonult a következetesség egymástól való számonkérése. Ha valaki esetleg szóvá tette, hogy mégsem kellene úgy eljárni emberekkel, mint kezdtek, a leszerelő válasz így hangzott: "Legyünk következetesek!"

Es következetesek maradtak. Csupán egy dologban tértettek meg működési elvüktől: valahogyan elfeledkeztek fellejtéseik eltüntetéséről. Így tevékenységük megítéléséhez van szállard, általuk jóváhagyott kapacitáció, aminek alapján végigkísérhetjük romboló politikai és gazdasági működésük egész tartalmát.

Munkástanács —
munkások nélkül

Az októberi hírverés idején gyorsan egymásra találtak itt is az ivó- és eszmecimbórák, és maguk klikkjéből nagyhirtelen összetakolták a "forradalmi munkástanácsot". Ennek az ellenforradalmi fórumnak az volt az egyik jellegzetessége, hogy munkásember egyáltalán nem került bele. A vezérkar az irodákról és a különböző építészeti szervezetekről verbuválódott össze. Ez a körülmény a működési egységnek igen kedvezett, hiszen nem voltak belső viták, s mindjárt a kezdetben határozott volt a fellejtés. Több tucat kommunista és demokratikus gondolkodású munkás elbocsátása és kitiltása volt az első napirendi pont. Miután ezt megszavazták, eltörölték a normát, meghirdették a sztrájkot és határozatot hoztak a fizetésre — miszerint ők, »a munkáserdek hivatott védelmezői« nem engedik meg, hogy a sztrájk miatt bárki is károsodjék, s az előző 3 hónapnak megfelelő átlaggal fizetnek. S mint aki jól végezte dolgát — mindjárt »követet« menesztettek követeléstől az ellenforradalom városi mindenhatóságaihoz. Hogy viszont ne szűzölgessen saját portájukon se, elrendelték a kommunista utáni szimatolást. Szinte statáriális körülményeket teremtek, hogy aki üzemi pártfunkcionáriusnál fegyvert látott, vagy sejt, azonnal jelentse nekik.

„Praktikus”
gazdasági
sakkhúzások

Politikai intézkedéseiket annak megfelelő gazdasági sakkhúzások követték. Elrendelték a sztrájkot — átlagbérrel! — mindaddig, amíg szovjet csapatok tartózkodnak az országban. Egyes kategóriáknak még bérpótlékot is felajánlottak. Érdekes módon az adminisztrációs és műszaki beosztású dolgozóknak nem hízeltek ily. A számukra éppen esedékes prémium sorsáról önhatalmul úgy döntöttek, hogy pesti testvéreiknek ajánlják fel. (Már pénzére könnyű adakozni!) Volt ebben a tartózkodó politikában

némi gazdasági ravaszság is, amint azt Tóth Miklós a gazdasági tennivalók között ki is fejtette — ilyenformán: »Ha több műszaki és hivatali dolgozót bocsátunk el, az ittmaradók prémiumrészesedése nagyobb lesz«.

Természetesen több »praktikus« gazdasági megoldás is szerepelt programjukban — mint ahogy egyéni szempontból a funkciók elosztása is arra irányult. Novodovszky Györgyöt, az egyik borszákat megtették igazgatónak — aki ennek ellenében mindjárt javaslatot tett a minőségben a Marx téren épülő C-lakóház-tömb kész lakásainak egymás közötti elosztására. Így jutott lakáshoz az ellenforradalmi tanács egy másik tagja, Sipka Imre is. A városi tanács, sajnos, ráütötte a pecsétet aktájukra, de Sipka azért csak nem szimpalizált az ottani emberekkel, mert úgy tett, hogy ott még régi emberek vannak, a körükre kell nézni, hiszen munkára serkentik a népet.

Gazdasági »érzékükre« vall a jegyzőkönyvek azon kitétel is, miszerint engedélyezik az SZTK kasszájának megjavítását, de 200 százalékos óradíj mellett. Eközben azonban így keverték a népszerűség keretein belül mozogni és megszavazták egy sereg gyorssegélyt — legnagyobb összeget adva egyik emberüknek.

Az állami vagyon herdálása közben természetesen »politikuskok« maradtak. Bischoff polgármester olyan indítványt tett, hogy ne a vállalati tevékenységet ellenőrizték, hanem a személyeket; Novodovszky és Zsóján az AVH irattárát kutatta fel és az iratokat átadta a nemzetőröknek; ugyancsak Novodovszky fejtette ki, hogy nem bíznak a honvédségben és a rendőrségben, s az olyan katonatisztek kezébe kell adni a hatalmat, akik Nyugatról jöttek haza. Ertesüléseit szerint ezek már megalakították a partizáncsoportot, s ilyen csoport létrehozásához és fegyverek beszerzéséhez kérte a gyűlekeztet hozzájárulását, s meg is kapta. Sipka Imre egyik lakótársa pesti élményeit hozta fel buzdítólag — mondván, hogy a pestiek nem ilyen langyosan, hanem kegyetlenül és következetesen ítélkeznek a »megbízhatatlan« emberekkel szemben. Társaik — Halász Imre, Török Zoltán, Bogdány László, Szendrőnyi Zoltán, Zirczi István, Kakuszi Lajos és a többiek — elégedetten rábólintottak mindekre.

Beszédés
százalékok

A munka közben állt. A vállalat helyi és vidéki telepeiről sorra tűntek el az értékek. Az ide regrutált fegyveres örököknek csak a ruha kellett, meg az ingyen koszt és a kétszeres fizetés. A munkástanács feszült ülésezett — a termelés megindítása viszont eszébe se jutott. November 29-től semmilyen szervezett munka nem folyt a telepeken, építkezéseken. Szeptemberhez képest októberben már csak 45, novemberben pedig csupán 31 százaléka teljesítették a tervet. A termelési mutató száz százalékról 40, illetve 27 százalékra esett vissza. A munkások erre az időre természetesen a korábbi átlag szerint kapták a bért, mert a forradalmi munkástanács kormány nem akarta nyakukba varni az ellenforradalom számláit. A bérhányad óriási ugrással 17 százalékról egyből 44, majd novemberben 75 százalékra ugrott. Átlagos körülmények között a vállalat évi jövődalmát elérte a termelési érték 8 százaléka, de 1956-ban ebből jóformán semmi sem maradt. A bérek azonban nemcsak a végzett munkához viszonyítva emelkedtek meg, hanem abszolút érte-

lemben is. S a tanács ebben minden rendeletet megelőzött. Egyes munkakörökben — ügyelve arra, hogy az övéké belessen — önkényesen rendelt el fizetésemelést.

Szerény
számítással...

A könyvelési mérlegben kimutatható kár — a tényleges kár és a súlyos anyagi követelmények egy része — a következő részekből tevődik össze: a munka nélkül fizetett bér 312 000, ennek köztérhe 31 ezer forint. Az eltűnt (ellopott és »forradalmi« célokra fordított) anyagok, fogyó- és állóeszközök értéke 91 ezer forint. E túlzottan szerény számítás végösszege alig félmillió. Ebben még nincs benne a tervezett nyereség, az idei veszteség, a jogtalan bér-emelés és egy sereg más törvénytelen intézkedés pénzügyi következménye.

A számítás szerény volta jórészt abból ered, hogy az emlegetett ellenforradalmárok még februárban is osztályvezetői, főkönyvelői, pénzügyi előadói, főrevizori, építészvezetői minőségben egysírták és a vonatkozó jelentést is ők állították össze. Sokat nem vállaltak maguktól, de mindent nem tudtak letagadni — s ha csupán annyi volna is igaz, amennyit jegyzőkönyvekben és jelentésekben elismertek, eléggé rászólgáltak a munkások megítélésére és az igazságtérv törvény közbejézésére.

S. I.

A TÁPÉI »HAJÓSOK«
zászlót bontottak

Valamikor szinte az egész tápéi vízen nevelkedtek, de azóta sok más foglalkozás, mesterség is megtelepedett a faluban. Mégis igazi Tiszamenti falu maradt ez az öreg település, mert halászhok, hajósok, gyékényezők és hajóépítők egész légtőjét adja ma is az országnak. Ha a gyerekek nem is követik min-

szert volt a tápéi gyerekekkel való szövetkezés,

A vízraj

meg is alakult anélkül, hogy lett volna egyéb kincse a Tiszánál. Csak tervek és remények búzogatnak a gyermeki tekintetekben is, s egy nagy elhatározás.

A tervet ezután minél előbb szeretnék volna megvalósítani — s mit lehet egy falusi iskola 14 diákja és egy nevelő? — megkezdtek a kincselel. Hat szép kajákat ringattak képzeletükben, de egy garasuk se volt. Elsőnek a községi tanács és a tápéi Rév-kirendeltség vezetője vette pártfogásba őket, meg a községi párttitkár. Kaptak hulladékanyagot, egy tápéi vízi alkalmatlanságok, csak hogy már nagyon kevés módjuk van az ősi foglalkozás gyakorlására.

A télen azonban megmócsánt bennük valami. Egy fiatal, munkásból lett tanár került a tápéi iskolába — Sári István. A pedagógusok lapját forgatva szemet szűrt neki egy cikk, amelyben arról volt szó, hogy a fővárosi úttörők egyik kis csoportja kikubikolt a Dunából egy rozs-dás monitort és vizrajt alkalmat tudott ereszteni ez az ötlet — Tápén meginkább. Gyerekkorában ő maga is a vízen szeretett legjobban, s szíve

ilyenkor nekikeseredbe gyallt, de ahogy látványosabb lett a munka, újra és újra köré sereglett a raj. Ha elfogyott a pénz és az anyag, újabb kincselel következett. De végül a járás, meg a megyei tanács is belesegített a kezdeményezésébe, s csak elkészült

a két első
kétszemélyes kajak.

Ez még nem motoros hajó, mint a pestieké, de már valódi alap. A gyerekek pedig nem járnak csukolt szemmel, s egy májusi napon felfedezték valakit. A telep haláira írt roncsai között megpillantottak egy motorost, körülnézték vezetőjükkel, ki-kérdezték a munkásokat és elindultak Pestre. Egyenesen a MAHART vezérigazgatóságának ajtaján kopogtattak a »Dózsa« nevű monitort — és megkapták. Hogy mit lehet belőle kihozni, azt még senki sem tudja, de nagy, erős motor van benne, s egy kis toldozás-foltozás árán valószínűleg a hajót nyernek. A hajókovácsok biztatják őket, hogy majd megnézik, mit lehet belőle csinálni, s oly reménytelkedni árán valószínűleg a »Straly« úttörő hajóraj nevű re hallgató gyerekekben, hogy húszan vígan hajózáhatnak majd vele.

Ami van, az a semmiből lett, s az akarásból lesz az is, ami ezutánra ígérkezik. Egy lelkes tanár és az úttörő vezető kezdte a dolgot tizennégy gyerekekkel, s ma már

egy egész munkásgárda és egy egész falu

akarja, hogy a gyerekek de-
delgetett vágya valóra vál-
jék.

A gyerekek ezután szervez-
zettek, katonás fegyvellemmel
járják a vizet, hogy munká-
hoz, társas éléhez szokja-
nak. A következő négy kajakot
már nem ajándékozott
anyagból és pénzből építik
meg, hanem a maguk munká-
jának eredményéből. A télen
mázos előadásokat rendeznek,
gyerek kiegészíthessék
vizi felszerelésüket. De addig
is vízreszállnak. A két
mesterien sikerült új kajak-
kal főleveznek a Tiszán és
néhány napra letáboroznak
sátrakban.

Tavasszal, ha minden jól
megy, már a »Dózsa«-val na-
vigálnak

a kacskaringós
Tiszán,

mint »hajósok«. Maguk közé
fogadnak minden fegyvelme-
zett úttörőt, s azokat is, akik
már kinőttek az iskolából —
ha belesegítenek a raj munká-
jába.

Az első fél év nagyon ne-
hez volt, de ez alatt is meg-
barátkoztak a gyerekek a
munkával, tartalmat nyert
nyári vakációjuk, tervek, cé-
lok mellé sorakoztak fel egy
tanár körül, aki viszont nyá-
ri pihenőjét áldozta fel a
gyerekek neveléséért és szó-
rakozásért.

A hajóraj már zászlót bon-
tott. A vízen nőtt tápéi gyere-
kek ügyesen forgatják az
evezőket és fegyvelmeztet-
viselkednek. Mikor eluahan-
nak a nagy halászladikok
mellett, apák és testvérek in-
tegetnek utánuk mosolyog-
va. Nem féltik őket a vízen,
mert rátermettek.

A városi tanács v.h. üléséről

(Folytatás az 1. oldalról).

Az Egészségügyi Minisztérium kezdeményezésére

az országban először Szegeden folyik az általános iskola első osztályába beíratott gyermekek klinikai alapos vizsgálata.

Szakorvosok vizsgálják a kis diákokat, hogy az egészségügyi foglalkozásokat már az iskolabábelés pillanatában ki lehessen javítani.

Az egészségügyi munka megújítására, a lakosság egészségügyi vonatkozású tájékoztatására

szeptember végén egészségügyi hetet rendeznek.

Az egészségügyi héten Szeged legjobb orvosai ismertetik a nagyközönséggel a város egészségügyi helyzetét és az egészségügyi célkitűzéseit a következő hároméves tervidőszakra.

Dr. Berkes Pál tájékoztatja a végrehajtó bizottságot a gyermekparalízis járvánnyal kapcsolatban. Szegeden január óta összesen két esetben volt megbetegedés, és

semmi jele sincs a járvá-
nyának.

Javítja a helyzetet az is, hogy a kormány idejében gondoskodott oltóanyagokról, és sikerült beoltani az egy-
éven alóli gyermekek döntő többségét. Az oltásra jelentkezettek száma Szegeden a jelek szerint nagyobb az országos átlagnál. Egyes szülők az oltások megkezdése előtt a legnagyobb anyagi áldozatokra voltak hajlandók, hogy a szérumot megszerezze, vannak szülők azonban, akik most, amikor a kormány ingyen biztosított oltóanyagot,

ellenséges sugallmazásra nem veszik azt igénybe és ezzel felelőtlenül a legnagyobb veszélynek teszik ki gyermeküket.

Előzetes információk szerint a kormány lehetővé teszi, hogy ez évben minden gyermekét öt éves korig beoltassanak gyermekparalízis ellen.

A beszámoló igen színvonalas és élénk vita követte,

majd a végrehajtó bizottság több határozatot hozott az anyagi gyermekvédelmi munka további fejlesztésére. Többek között utasította a kereskedelmi osztályt, hogy szüntesse meg a csecsemőtej kiadása körüli visszaéléseket. Utasította az egészségügyi osztályt, hogy kérjen az Egészségügyi Minisztériumtól iskolavédőnőket, az iskola egészségügyi munka megújítására.

Lábdí Jenő sportfelügyelő terjesztette be ezután jelentését Szeged város sporthelyzetéről. 1956-ban 24 szakszervezettel és hivatali sportkörrel, valamint 16 iskolai sportkörrel működött a városban. Jelenleg 14 szakszervezet és 16 iskolai sportkör működik. A szakszervezeti és hivatali sportkörök ilyen nagyarányú csökkenése kizárólag az elégtelen anyagi ellátottsággal magyarázható. Az ellenforradalmi események oly nagymértékű kárt okoztak az országnak, hogy a kormány nem tud biztosítani olyan anyagi támogatást, mint amennyit az elmúlt évben a sportra fordítottak. Az októberi események után a sport területén felbukkanó »forradalmi szervek« hatalmas károkat okoztak, különösen a tömegsport területén. Ennek ellenére, mivel főleg

az ifjúság köréből van igény a tömegsportra

és a KISZ támogatja azt, lassan ismét fejlődésnek indul a tömegsport Szegeden. Az ifjúsági szervezeteknek igen komoly segítségre van szükségük, elsősorban létesítmény tekintetében

Az ellenforradalmi események alatt a szegedi sportlétesítmények szerencsére nem szenvedtek különösebb kárt. Azonban a lakosság számárnyát és sportigényét figyelembe véve, nem elegendők a sportlétesítmények. A SZEAC-pályát lezárultva, nem megfelelő a labdarúgó-pályák játéktér, elhanyagoltak az atlétikai pályák, kicsi és kevés a vízitornacsarnok. A legsúlyosabb helyzetben a valamikor országos hírd szegedi úszósport van. Teljesen hiányzik a téli

úszási lehetőség, ezért feltétlenül meg kell valósítani végre a fedett uszodát.

Az ifjúsági vízitelep építését is folytatni kell.

A jelentés részletesen elemezte egyes sportágak helyzetét. A jelentéshez igen sokan szóltak hozzá.

Nagy István rámutatott arra, hogy Mihályteleken semmiféle sportélet sincs. Sportbotrány, hogy nincs fedett uszoda.

Az újszegedi Haladás Tsz-nél ott van a kihasználatlan meleg víz, társadalmi munkával — ideiglenes megoldásként — egy 50 méteres medencét kellene létesíteni.

Peták József kifogásolta, hogy a SZEAC és SZAK-pályák állóhelyeit ellepi a gaz. Bohata József a Szegedi Textiles Klub részéről javasolta, hogy a városi tanács végrehajtó bizottsága, a párt, a tanács, a szakszervezet, az alszövetségek és más szervek képviselőiből

létesítsenek Szegeden sporttanácsot.

Több hozzászóló kifogásolta, hogy a Délmagyarország sportrovata igen egyoldalúan foglalkozik a sporttal és tudósításában főleg a futballal foglalkozik.

A végrehajtó bizottság a vita végeztével határozatot hozott, mely szerint utasította a művelődési osztályt, hogy

a város hároméves tervébe vegye fel az uszoda építését.

Megerősítette korábbi határozatát az ifjúsági vízitelep befejezésére, és határozatot hozott a tanács mellett működő sportbizottság szervezésére is.

Az előterjesztések során még számos közérdekű határozat született.